

PROJEKT 2012

FREMTIDENS ORGANISERING AF DET
SPECIALISEREDE SOCIALE OMRÅDE

SOCIALPÆDAGOGERNE

Projekt 2012 - Fremtidens organisering af det specialiserede sociale område

Projekt 2012 er et dialogorienteret projekt, hvor Socialpædagogerne har talt med en lang række af eksperter og besøgt et stort antal kommuner.

En række casekommuner bidrog væsentlig med viden og sparring, der pegede fremad i forhold til både organisering og praksis. Der blev holdt seminar og konferencer med kommunale beslutningstagere, kredse og tillidsvalgte. Alt dette er samlet i de efterfølgende 5 pjecer om den fremtidige organisering af indsatsen over for socialt udsatte og sindslidende borgere, boformer og beskæftigelse for borgere med funktionsnedsættelser samt ressourcecentre på voksenhandicapområdet og for børn og unge. Desuden oplæg til videre dialog med alle kommuner.

God læselyst - Socialpædagogernes Landsforbund

ORGANISERING AF INDSATSEN OVER FOR SOCIALT UDSATTE OG SINDSLIDENDE BORGERE

TOVHOLDER

KOORDINERING AF INDSATS

INKLUSION PÅ ARBEJDSMARKEDET

HVEM ER DE SOCIALT UDSATTE?

Socialt udsatte er mennesker, der har et eller flere tunge sociale problemer – fx alkohol- eller stofmisbrug, hjemløshed eller prostitution. Her tænkes også på mennesker med sindslidelser, som er i risiko for at blive marginaliserede eller udstødte, eller mennesker, der får et tilbud indenfor den socialpsykiatriske indsats i kommunerne.

Socialpædagogerne ønsker en organisering, der guider borgeren igennem systemet, så ingen farer vild mellem regler og sagsbehandlere – kontakten til kommunen skal 'give mening' for borgeren. Borgeren er ikke bare en sag, men et menneske, som skal have den rette indsats for at blive i stand til at komme videre med eget liv på en god og meningsfyldt måde. Dette sikres bedst gennem en velkoordineret indsats, hvor der er mulighed for at blive inkluderet i samfundet og på arbejdsmarkedet.

TOVHOLDER

En vej til at skabe den gode indsats for udsatte borgere kan være at have en socialarbejder, som er 'tovholder' for hver enkelt udsat borger. Altså en socialarbejder, der er tæt på borgerens dagligdag og kan fungere som en slags koordinator eller støtteperson.

Koordinatoren er som udgangspunkt ikke ansvarlig for visitation og bevilling af indsatser til borgerne, men står for kontakten og koordinationen af indsatsen videre ind i systemet. Herved sikres også adskillelse mellem den støttende funktion og myndighedsfunktionen.

Det er nogle steder svært for én medarbejder at rumme den samlede koordineringsfunktion. Så alternativt kunne man samle dem, der er involveret i borgerens behandling, og få aftalt koordinationen. En såkaldt stafetmodel vil i nogle sammenhænge være tilstrækkelig. I de mere komplekse sager bør der holdes netværksmøder.

I større kommuner med mange borgere inden for området er det en mulighed at oprette særlige udsatte-enheder, der samarbejder med væresteder, herberger, forsorghjem mv. Her kan koordinatorfunktionen også have sit udgangspunkt.

→ I Lyngby-Taarbæk Kommune arbejder medarbejderne på Slotsvænget på tværs i alle botilbudets mange projekter, dels for at medarbejderne kan bruge alle deres kompetencer, dels for at borgerne altid er omgivet af personer, som de allerede kender og er trygge ved. Ifølge Slotsvænget, skaber denne organisering en række nye udfordringer rent organisatorisk, da den gør op med den traditionelle hierarkiske organisering, men samtidig ses denne fleksibilitet og netværksorganisation som fremtidens måde at organisere sig på. På denne måde skabes en tæt, tryk og kontinuerlig kontakt mellem medarbejderen og borgeren.

→ I de mere komplekse sager afholder man i Lyngby-Taarbæk Kommune netværksmøder, og oftest vil den sociale sagsbehandler have tovholderfunktionen over for borgeren. Ligeledes har der i kommunen været debat i Social- og sundhedsudvalget omkring etablering af et udsatteråd. Man har i stedet valgt at etablere et dialogforum, hvor man møder de udsatte grupper der, hvor de er. Fx har man holdt møde med sindslidende på et af kommunens biblioteker for at høre, hvad de synes, kommunen kan gøre bedre for dem.

KOORDINERING AF INDSATS

De udsatte borgere har ofte brug for støtte inden for en lang række områder, såsom beskæftigelse, afslusning, boligforhold mm. Grundet den mangeartede indsats gælder det ofte i dag, at borgere skal være i kontakt med mange sagsbehandlere og flere forskellige forvaltningsenheder i kommunen, hvorfor en god indsats kræver koordinering mellem de mange forskellige enheder.

Et eksempel på manglende koordinering kan være, at en sagsbehandler sørger for, at en hjemløs borger får anvist en bolig, men pga. fejltrin fra borgeren stoppes de sociale ydelser af en anden sagsbehandler, og der sker derfor på ny en udsættelse af borgeren fra boligen pga. manglende huslejebetaling.

Den gode koordinering sikrer, at borgeren guides gennem systemet uden at fare vildt i uoverskuelige regler og mange forskellige sagsbehandlere, samtidig sikres stabilitet og ligeværd i borgerens møde med systemet.

For at sikre, at den forudgående indsats ikke tabes på gulvet, og for at støtte borgeren videre i eget liv på den bedst mulige måde, er det også vigtigt, at der løbende følges op på borgerens indsats, således at det sikres, at der gives de rette tilbud og den rette støtte.

- I Bornholms Regionskommune har et af de vigtigste mål i Projekt BRISK (brugerdeltagelse i styring og koordination) været at fremme borgerens aktive deltagelse i alle beslutninger om den psykosociale rehabiliteringsindsats. Derudover har Projekt BRISK haft stort fokus på at styrke koordineringen af indsatserne for borgere med en sindslidelse, imellem de involverede instanser. Der er ansat tre projektmedarbejdere, som udarbejder funktionsevnebeskrivelser og rehabiliteringsplaner i samarbejde med den enkelte borger, behandlingspsykiatrien, myndighedsafdelingen og medarbejdere i socialpsykiatrien. På den måde sikres det, at alle parter har en fælles forståelse af borgerens funktionsevne, og at alle relevante oplysninger inddrages, når der lægges konkrete planer for opnåelse af borgerens mål. Med henblik på at opnå en tværfaglig forståelse af borgerens situation og reel koordinering af indsatsen, er de tre medarbejdere i Projekt BRISK hhv. sygeplejerske, socialrådgiver og socialpædagog.
- Et af de centrale elementer i projekt BRISK er anvendelsen af ICF – International Klassifikation af Funktionsevne, Funktionsevnenedsættelse og Helbredstilstand – til at beskrive borgernes funktionsevne. Borgerens funktionsevnebeskrivelse kommer til at skabe et fælles fundament for kommunikationen mellem parterne. Oplysningerne fra beskrivelsen sættes derefter i relation til de mål, borgeren har, og sammen reflekterer borgeren og de professionelle over, hvad der skal til af indsats fra de professionelle såvel som fra borgeren selv, for at målene kan nås. Denne metode medvirker til at skabe et mere sikkert fundament, hvad angår udarbejdelsen af individuelle planer sammen med borgerne, og sikrer, at dialogen mellem alle parter bliver mere koordineret, præcis og målorienteret.

- På det organisatoriske plan har projekt BRISK også skabt resultater, idet der er etableret rammer for nye konstruktive samarbejdsrelationer mellem flere offentlige institutioner. Projektet har indgået samarbejdsaftaler, der indeholder en metodisk model for at udarbejde konkrete rehabiliteringsplaner sammen med Psykiatrisk Center og Jobcentret. Der skabes et fælles grundlag/sprog, hvis status og vigtighed anerkendes af alle. På denne måde skabes en tæt sammenhæng og mening mellem ord og handling.

INKLUSION PÅ ARBEJDSMARKEDET

De socialt udsatte borgere skal inkluderes på arbejdsmarkedet, så der for dem, som for alle andre, er noget at stå op til, og nogle der forventer noget af dem. Tilknytning til arbejdsmarkedet giver borgeren mulighed for at mestre eget liv og blive en del af et fællesskab – det skaber identitet, giver selvtillid, værdighed og et netværk.

- I rehabiliteringstilbuddet Fontænehuset Bornholm er det overordnede formål at støtte mennesker med sindslidelser eller psykiske problemer i at komme sig, og for nogle medlemmer (borgeren kaldes ikke klient eller patient men medlem) at debutere på eller komme tilbage til arbejdsmarkedet, hvad enten det er på ordinære vilkår eller på særlige betingelser. Fontænehuset er organiseret i et arbejdsstruktureret dagsprogram, der gennem daglige arbejdsrutiner optræner medlemmets kompetencer på det personlige, sociale og faglige område. Dette sker ved at styrke deres selvværd, praktiske kunnen, ansvarlighed og sociale færdigheder, uddannelse og støtte til at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet. Medarbejdere og medlemmer samarbejder om den daglige drift af klubhuset i forhold til fx arbejdsopgaver i arbejdsenheder såsom køkken, kontor, hus og have, valg af styrende organer, administration, ansættelser og repræsentative opgaver. Socialpsykiatrien i Bornholms Regionskommune er geografisk opdelt i tre områder, som alle dækker opsøgende arbejde, aktivitets- og samværstilbud/værestedsfunktion og støtte i eget hjem. Fontænehuset Bornholm tilknyttes det ene af disse geografiske områder, men vil være et tilbud på ø-plan.

- **SOCIALT UDSATTE OG SINDSLIDENDE BORGERE SKAL SÅ VIDT MULIGT INKLUDERES PÅ ARBEJDSMARKEDET**
- **HVER ENKELT BORGER SKAL TILDELES EN TOVHOLDER, DER ER TÆT PÅ BORGERENS DAGLIGDAG OG KAN FUNGERE SOM STØTTEPERSON OG VEJLEDER**
- **INDSATSEN OVERFOR SOCIALT UDSATTE OG SINDSLIDENDE BORGERE SKAL VÆRE SAMLET OG HELHEDSORIENTERET**

Socialpædagogernes Projekt 2012 skal skabe dialog med kommunerne om den fremtidige organisering af det specialiserede sociale område. Vi har talt med eksperter og besøgt kommuner. Denne og fire andre pjecer er et oplæg til videre dialog med alle kommuner. De omtalte case-kommuner har bidraget væsentligt med viden og sparring, der peger fremad i forhold til både organisering og praksis, men får selv kun en kort omtale her. Læs mere om projektet og casekommunernes organisering og praksis på: www.sl.dk/projekt2012

FREMTIDENS BOFORMER FOR BORGERE MED FUNKTIONSNEDSÆTTELSE

MANGFOLDIGE OG FLEKSIBLE BOLIGER

ET HJEM – MERE END BLOT EN BOLIG

FOKUS PÅ SELVBESTEMMELSE

BOFORM, BOLIG, HJEM

Fremtidens boformer for mennesker med funktionsnedsættelser skal være akkurat lige så mangfoldige, fleksible og hjemlige som alle andre hjem, og skal tænkes ligesom boliger for alle andre. Ikke alle er i én bolig, fra man bliver voksen til man engang dør – man flytter undervejs i livet, efter hvilket livsstadie man er i. Det afgørende er, at mennesker med funktionsnedsættelser får valgmuligheder og ikke bliver påduttet en bestemt boform, at deres bolig kan blive et hjem, der afspejler borgerens identitet og karakteristika, og at de boliger, der bliver bygget, kan tilpasses den enkeltes behov.

At mennesker med funktionsnedsættelser kan vælge bolig og boform ud fra en sammensat og forskelligartet boligmasse, der giver mulighed for at opfylde individuelle ønsker og behov, kan sikre bedre inklusion i samfundet, idet borgerene ikke er tvunget til at bo under institutionslignende forhold.

MANGFOLDIGE OG FLEKSIBLE BOLIGER

Fremtidens boformer for mennesker med funktionsnedsættelser er først og fremmest mangfoldige. De er mangfoldige ift. placering og type. De ligger både i storbyen, provinsbyen, i forstaden og på landet. Det er individuelle boliger, kollegier, opgangsfællesskaber og bofællesskaber. Det er store boliger og små boliger. Væsentligt er det, at det er boliger, som ligger i sammenhæng med andre boliger, ikke en enklave af handicapboliger, der ligger afsondret fra resten af lokalsamfundet. Fremtidens boliger kan med fordel være bygget op således, at boligen er nem at tilpasse individuelle behov. Hermed får vi fleksible boliger, der ikke bygges med en forestilling om bestemte mennesker for øje. Men der skal tages højde for, at der er forskellige behov, fx indenfor psykiatri, sindslidende og udviklingshæmmede. For at fremme udviklingen af fleksible og mangfoldige boliger for mennesker med funktionsnedsættelser, er det vigtigt, at de længerevarende botilbud i Serviceloven på sigt forsvinder og erstattes med boliger, der lovgivningsmæssigt er regulerede efter lejeboligloven, andelsboligloven eller ejerboligloven.

- I Vordingborg Kommune er man i gang med et projekt om en Ungdomslandsby i Præstø by. I projektet tages højde for, at der inden for kommunen efter individuelle ønsker og behov bør kunne tilbydes tidssvarende boformer for unge med samme eller lignende funktionsnedsættelser. Ungebyen vil være et af de tilbud, der er i området sammen med opgangsfællesskaber, bofællesskaber og specialiserede tilbud til unge med særlige behov. Omkring centret er der små satellitter med hver deres tilbud. Projektet har fokus på, at boligerne er tæt på lokalmiljøerne, så der kan opstå naturlige berøringsflader.

- I Syddjurs kommune har man haft en indledende proces omkring indsatsen på voksenhandicapområdet, hvor man inddrog relevante kerneinteressenter: Ledere/ledelsesrepræsentanter, TR- og medarbejderrepræsentanter samt direktøren for social- og beskæftigelsesområdet. På et udviklingsseminar blev man enige om, at formålet med indsatsen er at sikre, at borgerne inkluderes i kommunens alminelige liv, og at de får mulighed for at udfolde sig som andre borgere i kommunen. Det vil sige, at også boformerne skal understøtte dette. På den baggrund blev man enige om to grundlæggende principper for indsatsen:
 - Et tilbud skal kunne specialisere sig i forhold til en bestemt målgruppe, således at man sikrer faglighed og viden.
 - Kommunen skal have så mange forskellige tilbud som muligt for at kunne tilpasse indsatsen til den enkelte borger.

Den indledende proces med inddragelse af vigtige interessenter har været med til at skabe en klar hensigtserklæring om, at 'der skal sikres et differentieret og fleksibelt udbud af tidssvarende boliger, der afspejler borgernes forskellige behov og ønsker bl.a. ud fra nærhedsprincippet og 'me-string' af eget liv'. Hvor det handler om at 'støtte op om borgerens evne til at være mest muligt ansvarlig for eget liv'.

ET HJEM – MERE END BLOT EN BOLIG

Fremtidens boformer skal understøtte, at vi ser på hvert menneske individuelt med hendes muligheder og ønsker for øje, ikke at der tænkes i kollektive boformer – medmindre det er det, borgeren selv ønsker sig. Boligformerne skal understøtte, at vi bevæger os væk fra institutionstankegangen. I fremtidens boligformer er organisering af service og støtte derfor ideelt set også helt adskilt fra boligen.

- I projektet Ungdomslandsbyen i Præstø er der fokus på, at beboerne får mulighed for at bo i personlige omgivelser i egne boliger med egen indgang. Det styrker oplevelsen af fællesskab og privatliv på én gang. Landsbymodellen giver et miljø med tætte relationer/naboskab, overskuelighed, identitet og genkendelighed, tryghed og vægtning mellem fællesskab og privatliv.
- I Ballerup og Herlev kommuner samarbejder man om at tilbyde flex-bostøtte til borgerne. Flex-bostøtte er et mobilt tilbud, hvor al støtte gives i borgernes egne hjem. Ballerup og Herlev er gået sammen om at udvikle og drive dette tilbud til deres borgere, fordi det er et meget specialiseret tilbud, som der er både faglige og økonomiske fordele i at drive sammen. Samarbejdet er således en fordel for borgerene, der får en bedre service, men også for kommunerne, fordi den større volumen giver et godt økonomisk og personalemæssigt fundament. Samarbejdet er synligt i begge kommuner, således at personaleansvar og ansættelser ligger i Herlev, mens den fysiske placering ligger i Ballerup, og så er der en styregruppe med repræsentanter fra begge kommuner. Der sælges pladser til andre kommuner indenfor Region Hovedstaden. Der kan læses nærmere om tilbuddet på: www.flexbostotte.dk.

FOKUS PÅ SELVBESTEMMELSE

Boligen skal være et hjem for borgerne, ikke blot et sted de bor. For at sikre dette, er der behov for at underbygge en række af de rettigheder, som borgerne har ift. selvbestemmelse i eget hjem og hermed eget råderum over boligen som hjem. Det kræver selvbestemmelse over de fysiske forhold med indretningen, men også omkring det sociale – hverdagens aktiviteter, at have gæster mv.

- Med Ungdomslandsbyen i Præstø sikres, at den unge bevarer retten til at leve et liv i et ungemiljø med mulighed for oplevelser og erfaringer som andre unge. Der vil være mulighed for læring, viden og erfaringer med forskellige sider af livet. Der er klubtilbud og fokus på arbejde og uddannelse, således at alle bliver hjulpet til en sund dagligdag med et fornuftigt og givende indhold.

- **FREMTIDENS BOFORMER SKAL GIVE BORGEREN EN BRED VIFTE AF MULIGE VALG OG UNDERSTØTTE BORGERENS SELVBESTEMMELSESRRET I FORHOLD TIL BOLIGEN**
- **FREMTIDENS BOFORMER SKAL VÆRE UDFORMET SÅLEDES, AT BORGEREN KAN SKABE SIT EGET HJEM**
- **FREMTIDENS BOFORMER SKAL UNDERSTØTTE INDIVIDUELLE LØSNINGER OG VALG FREMFOR AT TÆNKE I KOLLEKTIVE MÅLGRUPPER**

Socialpædagogernes Projekt 2012 skal skabe dialog med kommunerne om den fremtidige organisering af det specialiserede sociale område. Vi har talt med eksperter og besøgt kommuner. Denne og fire andre pjecer er et oplæg til videre dialog med alle kommuner. De omtalte casekommuner har bidraget væsentligt med viden og sparring, der peger fremad i forhold til både organisering og praksis, men får selv kun en kort omtale her. Læs mere om projektet og casekommunernes organisering og praksis på: www.sl.dk/projekt2012

BESKÆFTIGELSE FOR BORGERE MED FUNKTIONSNEDSÆTTELSER

STØTTEN FØLGER BORGEREN

EN BRED PALET AF MULIGHEDER

SAMARBEJDE MELLEM VOKSENHANDICAPOMRÅDET OG
BESKÆFTIGELSESIKTSATTEN

VÆRDIEN AF BESKÆFTIGELSE

At have et arbejdsliv og være tilknyttet arbejdsmarkedet har flere formål. Man bliver en del af et arbejdsfællesskab og får på den måde en oplevelse af at have værdi. Man er med til at skabe noget, som har værdi for andre, og man kan få et socialt netværk. Arbejdslivet og en arbejdsplads er kendetegnet ved, at man har et sted at gå hen om morgenen, at man udfører et reelt stykke arbejde, og at man arbejder under forhold, som ligner andre lønmodtageres. Det er dog vigtigt at holde for øje, at lige så vel som borgeren har ret til at arbejde, har borgeren også mulighed for, og ret til, at vælge ikke at ville arbejde.

Beskæftigelsesindsatsen for mennesker med funktionsnedsættelser er udmøntet forskelligt i de kommuner, vi har besøgt. Men fælles for dem er, at støtten og tilbuddene følger borgeren – og ikke omvendt, at der er en række muligheder at vælge imellem, og at der er et nært samarbejde mellem jobcentret og forvaltningen på voksenhandicapområdet.

STØTTEN FØLGER BORGEREN

Beskæftigelsesindsatsen tager udgangspunkt i den enkeltes muligheder og interesser. Den socialpædagogiske støtte skal ikke være knyttet til fysiske tilbud/matrikler, men skal følge borgerne ud på det ordinære arbejdsmarked, hvis det er det, de ønsker. Her skal støtten gives til både borgerne og de involverede arbejdspladser, som kan have behov for vejledning i, hvordan de pågældende borgere kan komme til at indgå i arbejdsfællesskabet. Det kan blandt andet være en vejledning i at se på og identificere muligheder samt sikre, at borgeren oplever at være en del af fællesskabet. Der skal være mulighed for, at arbejdspladser kompenseres for eventuelle nødvendige ændringer i fysiske forhold.

→ Hos Nextjob i Gentofte tilbydes de uddannelse, kompetenceudvikling, erhvervsafklaring og jobformidling på arbejdsmarkedet til unge og voksne med varig og betydelig nedsat funktionsevne. De har især specialiseret sig i at bygge bro til arbejdsmarkedet for mennesker med udviklingshæmning og/eller indlæringsvanskeligheder. Deres nyeste tilbud er Jobmind, som yder erhvervsrådgivning og jobformidling til mennesker, der har fået tilkendt en førtidspension på grund af andre psykiske eller fysiske lidelser. Således søger man

i Gentofte at skabe rum for, at det er borgerens kompetencer og ønsker, der er i fokus for beskæftigelsesindsatsen.

→ I Vejle har den sociale virksomhed Ellehøj under Center for Beskyttet Beskæftigelse (CFBB) i 15 år sendt brugere i støttet beskæftigelse i form af job med løntilskud og personlig assistance eller en form for mentorordning. I stedet for, at virksomhederne kommer til Ellehøj med opgaver, tilbyder Ellehøj at komme ud på virksomhederne og løse opgaverne. På den måde søger man at sikre, at støtten følger borgeren ud på arbejdsmarkedet.

→ Bornholms Mosteri er en kommunalt ejet virksomhed. Medarbejderne er for de flestes vedkommende borgere, der er tilkendt førtidspension eller fleksjob på grund af fysiske eller psykiske skavanker, samt borgere i afklaring og aktivering. Det kan være borgere med fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser eller borgere med psykiske lidelser. Således er det en sammensat gruppe af borgere, der arbejder på mosteriet, med forskelligheder og ligheder som på andre arbejdspladser. Man gør noget ud af at tænke inklusion bredt, fremfor at tænke i specifikke målgrupper af mennesker med udviklingshæmninger, sindslidelser eller andet. Arbejdet er tilpasset den enkeltes kompetencer og ressourcer, og der er stor fokus på rummelighed og fleksibilitet i forhold til, hvad den enkelte kan og vil. Dette er muligt, fordi det er en produktionsvirksomhed med mange forskellige funktioner at udfylde. Således tager beskæftigelsesindsatsen udgangspunkt i den enkeltes muligheder og interesser.

→ I Brøndby på Job & Aktivitetscenter Vestegnen har man borgere i støttet beskæftigelse i form af job med løntilskud og personlig assistanceordning. Målet er at øge samarbejdet med virksomhederne i lokalområdet, således at opgaverne løses der. Det kan enten være som individuel placering eller gruppevis med pædagogisk støtte. Der arrangeres netværksaftener for disse borgere, som så har mulighed for at høre om hinandens erfaringer. Job & Aktivitetscenter Vestegnen formidler kontakt mellem borgere og private/offentlige virksomheder og følger tæt op på ansættelsesforholdet. Der aflægges dagligt besøg på arbejdspladsen, hvor der ydes støtte og vejledning til den enkelte borger i forhold til at være på en arbejdsplads.

EN BRED PALET AF MULIGHEDER

Det skal være muligt for den enkelte at vælge, hvilken type arbejdsmarkedstilbud hun/han vil have. Det kræver en bred palet af muligheder – fra særtilbud med ligestillede til deltagelse på det ordinære arbejdsmarked med støtte. For nogle borgere vil et arbejdsrettet tilbud ikke være den rigtige mulighed. Det er derfor vigtigt, at paletten af tilbud i kommunerne er bred, så den også giver meningsfyldte tilbud til de borgere, som vil vedblive med at være i beskyttet beskæftigelse. For at opnå en større deltagelse på det ordinære arbejdsmarked for borgere med funktionsnedsættelse skal der tænkes i meget forskellige jobfunktioner og arbejdstider – arbejdstiden for den enkelte kan være med arbejdsopgaver på en time om dagen til fuldtidsbeskæftigelse.

- Hos Nextjob i Gentofte ligger beskyttet beskæftigelse (§103) og aktivitets- og samværstilbud (104) fysisk tæt på hinanden. Så har man mulighed for større spændvidde for den enkelte borger, og det er nemmere at undersøge, hvor han/hun hører til på skalaen af tilbud. Nogle borgere kan have behov for nogle dage at være i arbejde og nogle dage i aktivitetstilbud: Man tilbyder uddannelsesforløbet Job & Pension for voksne udviklingshæmmede på førtidspension med henblik på beskæftigelse uden for beskyttede rammer, man tilbyder forløbet Afklaring & Job for borgere med indlæringsvanskeligheder med henblik på at få afklaret borgerens kompetencer og ressourcer, ofte i tæt samarbejde med virksomheder fra hele Storkøbenhavn, man tilbyder Ungeprogrammet, der er et toårigt forløb for unge med indlæringsvanskeligheder, og endelig tilbyder man Jobmind rettet til borgere, der har fået tilkendt førtidspension af psykiske eller fysiske årsager. Gentofte Kommune har dermed mange og varierede muligheder for beskæftigelse og aktiviteter for mennesker med funktionsnedsættelser.
- Hos Ellehøj i Vejle har man fokus på, at det ikke er alle borgere der kan udføre egentlig lønarbejde ude i en virksomhed. I stedet søger de at tænke 'andre aktører ind på matriklen' i forhold de svageste borgere. Blandt andet vil de arbejde på at skabe et museum, der kan trække den almene befolkning til og skabe noget 'oplevelsesøkonomi'. Tanken er at få en bred palet af socio-økonomiske aktiviteter på matriklen, der involverer lokal-samfundet, således at der også er beskæftigelse for dem, der ikke har mulighed for beskæftigelse udenfor matriklen.

- I Brøndby på Job & Aktivitetscenter Vestegnen arbejder man på tværs af beskyttet beskæftigelse (§103) og aktivitets- og samværstilbud (104). Borgerne får dermed en bredere vifte af tilbud og ikke mindst udviklingsmuligheder. Borgerne har således mulighed for nogle dage at arbejde i en egentlig produktion og andre dage at være i samværstilbud – afhængig af den enkeltes egne ressourcer og hjælpe-/støttebehov.

SAMARBEJDE MELLEM VOKSENHANDICAP-OMRÅDET OG BESKÆFTIGELSESSINDSATSEN

For at understøtte en tilgang, som ser ud over de særlige tilbud, er det nødvendigt med et udbygget samarbejde mellem den del af forvaltningen, hvor voksenhandicapområdet er placeret, og den del, hvor beskæftigelsesindsatsen ligger (jobcentret). Det er grundlæggende vigtigt, at der er et godt jobmatch mellem borgeren og arbejdspladsen. Derfor bør der ansættes konsulenter i jobcentret, der har særlig socialpædagogisk erfaring på området og dermed et fagligt udgangspunkt for at kunne matche ønsker fra borgerne med de muligheder, der kan skabes. Her er det nødvendigt med en socialpædagogisk viden.

- Hos Nextjob i Gentofte er der en gruppe af jobkonsulenter og jobcoaches, der planlægger og koordinerer forløbet for den enkelte kursist/borger. De fungerer som rådgivere og vejledere for kursisterne/borgerne og holder en tæt kontakt til hver enkelt. De er bindeleddet mellem borgeren, kommunen og arbejdsmarkedet.
- I Brøndby på Job & Aktivitetscenter Vestegnen tilbyder de jobformidling til borgere med varig og betydelig nedsat funktionsevne. Målet er at tilbyde job, der passer til den enkelte borgers egne ønsker og ressourcer, og så tæt på det ordinære arbejdsmarked som muligt. Der kan være tale om såvel individuel som gruppevis udplacering. Der er også mulighed for at kombinere, at borgeren i nogle timer er på en ekstern arbejdsplads og nogle timer i det beskyttede værksted på samme dag. Der foretages en personlig afklaring forud for en jobplacering, for at sikre det rette match, og disse borgere får også tilbudt kompetenceudviklingskurser.

- **BESKÆFTIGELSESINDSATSEN SKAL HAVE FOKUS PÅ, HVAD BORGEREN KAN, FORMÅR OG EVNER**
- **BESKÆFTIGELSESINDSATSEN SKAL I HØJERE GRAD BENYTTÉ MULIGHEDERNE I STØTTET BESKÆFTIGELSE**
- **BESKÆFTIGELSESINDSATSEN SKAL VÆRE FLEKSIBEL OG TILPASSES BORGEREN**

Socialpædagogernes Projekt 2012 skal skabe dialog med kommunerne om den fremtidige organisering af det specialiserede sociale område. Vi har talt med eksperter og besøgt kommuner. Denne og fire andre pjecer er et oplæg til videre dialog med alle kommuner. De omtalte case-kommuner har bidraget væsentligt med viden og sparring, der peger fremad i forhold til både organisering og praksis, men får selv kun en kort omtale her. Læs mere om projektet og casekommunernes organisering og praksis på: www.sl.dk/projekt2012

RESSOURCECENTRE PÅ VOKSENHANDICAPOMRÅDET

ADSKILLELSE AF BOLIG OG STØTTE

VIDENSDELING OG FAGLIG UDVIKLING

SIKRING AF KVALITET OG HELHED I INDSATSEN

OPSAMLING

Ressourcecentre kan være med til at skabe en bedre organisering af støtten over for borgere på voksenhandicapområdet fx ved at adskille bolig og støtte. Herudover kan ressourcecentre sikre mere koordinerede, sammenhængende og kvalitetsfyldte indsatser for borgerne samt skabe en vigtig base for vidensdeling og faglig udvikling blandt kommunens medarbejdere.

HVAD KRÆVER DET?

Socialpædagogerne ønsker, at kommunerne etablerer ressourcecentre på voksenhandicapområdet. Det skyldes, at en effektiv indsats kræver helhedsorientering, vidensdeling og kvalitetssikring. Et ressourcecenter skaber rammerne for en samling af viden om indsatsen over for denne gruppe borgere, og øger derved muligheden for en helhedsorienteret og kvalitetsfyldt indsats.

Med andre ord defineres et ressourcecenter som en enhed, der samler socialpædagoger og andre faggrupper, som arbejder med mennesker med udviklingshæmning og sindslidelse, og en enhed, som sikrer en samling af viden om indsatsen over for denne gruppe borgere. Der er ikke nogen myndighedsopgave for centrene. Al visitation ligger i forvaltningen for at sikre, at der er en adskillelse af myndighed og den praktiske udførelse.

Når Socialpædagogerne taler om ressourcecentre, tænker vi ikke nødvendigvis på 'mursten' men i lige så høj grad på samarbejdsstrukturer, organisering og koordinering.

I de kommuner, som vi har talt med, er der ikke tale om rendyrkede ressourcecentre, men der er forskellige tiltag, der på hver deres måde søger at nærme sig ressourcecentertanken.

ADSKILLELSE AF BOLIG OG STØTTE

Ressourcecentret er en måde at organisere indsatsen over for borgerne, så målet om at adskille bolig og støtte kan opnås. Dette sker ved, at det socialpædagogiske personale har base i centret og herfra tager ud og yder den vejledning og støtte, som den enkelte borger har brug for i dennes private hjem.

Ved at have ressourcecentret som base, er det muligt for personalet at bevare fagligheden gennem en sparring med kollegaer på trods af, at arbejdet sker individuelt i borgernes hjem.

Dog skal man være opmærksom på, at det på bosteder med beboere, der kræver medarbejdertilstedeværelse hele tiden, kan være svært at gennemføre en komplet adskillelse af bolig og støtte med eksempelvis pauser uden for boligen.

→ I Holstebro Kommune arbejder man med fleksibel bostøtte for borgere i eget hjem, hvor borgerne 24 timer i døgnet kan få kontakt til en kommunal medarbejder. Herved kan nye grupper af borgere, der ikke tidligere kunne visiteres til at bo i eget hjem, nu bo i eget hjem frem for i botilbud. Organisatorisk er medarbejderne opdelt i to teams, dog har de et fælles hus, hvor alle medarbejderne samles og afholder caféarrangementer o.lign. for borgerne.

→ I Hedensted Kommune ligger Åbo, som er et bofællesskab for voksne med udviklingshæmning. Seks borgere bor i egen lejlighed på selve Åbo, mens tre borgere bor i selvstændige boliger i den umiddelbare nærhed. Borgerne i egen bolig modtager Åbos pædagogiske tilbud i eget hjem på lige fod med de interne beboere. Personalet har gode erfaringer med at komme i borgernes hjem, og oplever det generelt som meget uproblematisk. Specielt når personalet sammenligner med situationer, hvor de, fx for at komme til personalemøde, skal gå gennem beboernes fællesarealer, opleves det som en stor fordel for både personalet og beboerne at adskille boareal og administrative faciliteter.

VIDENSDELING OG FAGLIG UDVIKLING

Ressourcecentret kan være en organisatorisk vej til at få skabt nye dynamikker i opgaveløsningen. I centret er ledelsen af de forskellige indsatser samlet, der er dokumentation og måling af indsats, økonomi og budget for personalet, herunder kompetenceudvikling, fremme af godt arbejdsmiljø, udviklingsaktiviteter mv.

Ressourcecentret fungerer som en vidensbase, hvor den kommunale myndighed kan få rådgivning og opnå viden om indsatserne på området. Ressourcecentrene kan også bidrage specifikt med forslag til indsatser og støtte i forhold til konkrete borgere.

Herudover har ressourcecentret en udviklende rolle. For det første i forhold til efteruddannelse og faglig udvikling af personalet, og for det andet i forhold til hvilke nye indsatser, der er behov for inden for området. Ud over udvikling kan ressourcecentret også stå for evaluering af den indsats, der sker, og være et opsamlingssted for den nødvendige dokumentation af opgaveløsningen.

Endelig samler ressourcecentrene en stor mængde viden i form af de konkrete medarbejdere, som via sparring og dialog kan vidensdele til alles fordel.

- I Holstebro Kommune anser man 'det gode borgertilbud' som værende i et gensidigt afhængighedsforhold i forhold til 'de gode medarbejdere'. I kommunens omstrukturering af voksenhandicapområdet har fokus derfor i høj grad været på, hvordan man kan beholde specialisterne, selv om de nu skal arbejde på nye måder. Resultatet er blevet en model, hvor man søger at beholde specialistkompetencer, men på en måde så de understøtter generalisttænkning og inklusion. Det debatteres stadig, hvordan der helt præcist kan skabes den rigtige kompetenceudvikling, der kan understøtte denne nye struktur, og eksempelvis har der været snak om at lave rotationsordninger for medarbejderne.
- I Holstebro er man stødt på en barriere i forhold til brug af ordet 'center'. Det leder folks tanker hen på noget institutionsagtigt, og det er *ikke* det, der ligger bag kommunens tankegang. Tværtimod, her handler det om noget helt andet – om samarbejdsformer, udnyttelse af ressourcer, fleksible medarbejdere og medarbejdere, der udvikles, så der er platforme for at udvikle nye tilbud.
- På Åbo snakker personalet sammen om handleplaner og pædagogik på personalemøder, for på denne måde at reducere organisationens sårbarhed og skabe en bedre og mere sammenhængende indsats for borgerne. Dette sker både internt på bostedet, men også i et netværk med tre andre bosteder. I netværket afholdes bl.a. personalekonferencer for medarbejdere på alle

fire bosteder, hvor man lærer hinanden at kende, videndeler og undersøger hvorvidt det er muligt med samarbejde på tværs. For at skabe en endnu bedre vidensdeling fremadrettet arbejder Åbo på at oprette en elektronisk vidensdeling.

SIKRING AF KVALITET OG HELHED I INDSATSEN

Grundet den store viden, som ligger i ressourcecentret, er det muligt at give en støtte til borgerne, som sker ud fra et helhedssyn og herved sikres også, at der gives den rigtige, fagligt funderede støtte. Sikringen af kvaliteten i indsatsen sker også gennem en struktureret supervision og ved sparring og dialog om opgaveløsningen og etikken mellem personalet i ressourcecentret.

Andre funktioner, som kan løses i ressourcecentret, er fx støtte af en god dialog mellem myndighed og borger, hvis det er vanskeligt med dialogen pga. borgerens specifikke handicap. Herudover kan der i ressourcecentret også være personale, der understøtter borgernes inklusion i samfundet, fx jobkonsulenter, der arbejder med inklusion på arbejdsmarkedet for borgerne, og som både har en rådgivningsfunktion og en konkret støttfunktion for borgere, der er i beskæftigelse på det almene arbejdsmarked.

- Holstebro Kommune arbejder på at indføre en mere fleksibel struktur mellem de eksisterende tilbud og de forskellige målgruppers behov, hvor opgaveløsningen bliver vigtigere end at fastholde målgrupper og utidssvarende fagopdelinger. Målet er at skabe en kommunal helhed over for borgerne, hvor der tænkes i sammenhæng og i helhed fra det 15. år i samarbejde med Børn og Unge og fra +65 år med Ældreområdet. Der skal ligeledes tænkes i samarbejde mellem normalområde og specialområde i borgerens hele livsforløb og sigtes mod, at borgeren møder så få medarbejdere som muligt. Kommunen arbejder således for et sammenhængende borgerforløb med en høj grad af gennemsigtighed i forhold til de forskellige tilbud og overgange.

- **ET RESSOURCECENTER FUNGERER SOM EN VIDENSBASE, DER SAMLER FAGGRUPPER OG FAGLIG VIDEN OG UNDERSTØTTER VIDENSDELING**
- **ET RESSOURCECENTER UDGØR DEN FAGLIGE OG PERSONALEMÆSSIGE BASE FOR DEN SOCIALPÆDAGOGISKE INDSATS OG UNDERSTØTTER ADSKILLELSEN AF STØTTE OG BOLIG**
- **ET RESSOURCECENTER ARBEJDER UD AF HUSET OG UNDERSTØTTER BORGERENS INKLUSION I SAMFUNDET**

Socialpædagogernes Projekt 2012 skal skabe dialog med kommunerne om den fremtidige organisering af det specialiserede sociale område. Vi har talt med eksperter og besøgt kommuner. Denne og fire andre pjecer er et oplæg til videre dialog med alle kommuner. De omtalte case-kommuner har bidraget væsentligt med viden og sparring, der peger fremad i forhold til både organisering og praksis, men får selv kun en kort omtale her. Læs mere om projektet og casekommunernes organisering og praksis på: www.sl.dk/projekt2012

RESSOURCECENTER FOR BØRN OG UNGE

EN HELHEDSORIENTERET INDSATS
VIDENSDELING OG KOORDINERING
ÉN INDGANG FOR FAMILIEN

HVAD KRÆVER DET?

Socialpædagogerne ønsker, at kommunerne etablerer ressourcecentre for børn og unge. Det gør vi, fordi børns og unges vanskeligheder kræver en bredspektret indsats, der retter sig mod mange niveauer af familiens liv. Viften af tilbud skal bruges bredt og fleksibelt i forhold til familiens komplekse problemer, og indsatsen skal være sammenhængende, kontinuerlig og fortløbende. Beslutningsmyndigheden ligger hos forvaltningen for at sikre barnets, den unges og familiens retssikkerhed, idet der skal være mulighed for at klage. Når Socialpædagogerne taler om ressourcecentre, tænker vi ikke nødvendigvis på 'mursten' men i lige så høj grad på samarbejdsstrukturer, organisering og koordinering.

Et ressourcecenter kan være med til at skabe en samlet og koordineret indsats, som sikrer barnet/den ungen/familien et sammenhængende forløb, og giver kommunen fuldt overblik over den støtte og hjælp, der ydes, med mulighed for faglig udvikling og vidensdeling blandt kommunens medarbejdere.

I de kommuner, vi har talt med, er der ikke nogen, der har et rendyret ressourcecenter, men der er forskellige tiltag, der på hver deres måde søger at nærme sig tanken om et ressourcecenter.

EN HELHEDSORIENTERET INDSATS

En helhedsorienteret indsats betyder, at der ikke kun sættes ind over for barnet/den unge, men ses på hele familiens ressourcer og eventuelle problemer med inddragelse af barnets/den unges omkringliggende netværk. Den helhedsorienterede indsats kan fx betyde, at ressourcecentret sikrer, at forældrene kommer i et forløb hos jobcentret, hvis de har brug for en arbejdsmarkedsindsats, eller i en behandling, hvis de har et misbrugsproblem. Det kan også betyde, at ressourcecentret ser på de andre børn i familien.

- I Greve er alle indsatser overfor de visiterede børn og unge samlet i ét center. Her findes myndighedsniveauet, kaldet familierådgivere, samt en vifte af ambulante dag- og døgntilbud: Familiehusene, yderligere et døgntilbud, familiepleje, dagbehandlingscenter, støttepædagogkorps, PPR, specialiserede skoler og sundhedspleje. Dette betyder, at opgaven ligger ét sted, som har ansvaret for og overblikket over indsatsen.
- I Hjørring har man den forebyggende indsats samlet i Børnefamiliecenter Kløvergården. Her udbydes en bred vifte af tilbud såsom: sorggrupper for børn, grupper for forældre til børn med ADHD/DAMP, grupper for børn, hvor der er alkoholproblemer i familien, gruppeforløb for unge, der har været udsat for seksuelle overgreb, familierådgivning og familieskole. De mangfoldige tilbud betyder, at der er et bredt fagligt miljø med mulighed for faglig sparring og udvikling.
- I Nyborg på behandlingshjemmet Sølyst har man både aflastning, nærmiljø, opholdssted med intern skole samt kontaktpersonkorps. Selvom der er intern skole, er det muligt at være på aflastning eller nærmiljøplads og fortsætte i sin almindelige folkeskole med noget støtte. Eller omvendt: man kan være hjemgivet, men fortsætte i den interne skole. Når tingene således er samlet under samme tag, giver det mulighed for en både bred og fleksibel indsats.

VIDENSDELING OG KOORDINERING

I ressourcecentret vil der kunne ske en samling af viden om udsatte børn og unge, så det er muligt at få et helhedsperspektiv. Der vil være forskellige former for dagtilbud, døgntilbud, aflastning og akutfunktion, og i det fleksible ressourcecenter er det muligt at skabe nye former for tilbud til de udsatte børn og unge og deres forældre, hvis ingen af de eksisterende tilbud vurderes at være brugbare. Ressourcecentret skal sikre, at børnene/de unge og deres familier guides ordentlig rundt mellem de forskellige indsatser fra kommunen og regionen, både inden for specialområdet, normalområdet og sundhedssystemet.

- I Nyborg er alle afdelinger for børn og unge med særlige behov samlet under samme tag. Denne fysiske samling giver en høj grad af vidensdeling og samarbejde mellem de forskellige gruppeledere og sagsbehandlere. Desuden har man en styregruppe for den strategiske koordination for indsatsen overfor børn og unge med repræsentanter fra børneafdelingen, sundhedsafdelingen, skole- og kulturafdelingen samt socialafdelingen. Dette koordinerende, tværfaglige samarbejde sikrer, at alle, der samarbejder om børn og unge, bidrager med faglig viden og kompetencer. Styregruppen har til opgave at sikre en overordnet planlægning og koordination af indsatser med henblik på at opnå helhed og sammenhæng i tilbuddene til børn og unge med særlige behov, herunder at støtten ydes tidligt.
- I Greve er der et udbygget samarbejde mellem udviklingscenter Familiehusene og forvaltningen. Lederen af Familiehusene har arbejdet i forvaltningen, og dette kendskab til hinanden gør samarbejdet meget lettere. Desuden er de begge en del af samme center. Mellem Familiehusene og Familiecentret (dag) er der fælles projekter og eksempler på ansatte, der er rykket fra det ene sted til det andet, så der ikke er hårde grænser mellem de to. Der er fokus på flerfaglighed fremfor tværfaglighed og på, at der skal skabes sammenhæng mellem de forskellige fags indsatser.
- I Esbjerg Kommune er indsatsen overfor børn og unge organisatorisk delt i to centre: Et børnecenter og et ungecenter. Indenfor hvert af disse centre er der en samlet indsats, idet der i børnecentret er tre overordnede ledere, som i tæt samarbejde sikrer den bedste løsning i forhold til anbringelse, støtte etc., mens der i ungecentret er én centerleder med ét ledelsesteam, som løbende vurderer hvilke tilbud i viften, der passer bedst til den unge. I modsætning til før er der ikke længere intern konkurrence mellem de forskellige tilbud, snarere fælles indsats, som tager hensyn til, hvad barnet/den unge har brug for. I Esbjerg Kommune oplever man på baggrund af den nye struktur, der fordrer koordinering og vidensdeling, en større sammenhæng i indsatsen overfor børn og unge.

ÉN INDGANG FOR FAMILIEN

I tanken om et ressourcecenter ligger, at det er en koordinerende enhed mellem myndighed og praksis, hvor alle relevante parter, opgavestillere og leverandører sidder med om bordet og koordinerer indsatsen – dvs. én indgang for barnet/den unge og familien. Ressourcecentret bliver til én fælles indgang ift. de udsatte børn og unge og deres familier og understøtter deres adgang til og brug af de tilbud, som gives i kommunen og regionen. Ressourcecentret kan også fungere som en base for indsatser, der kommer ud og virker, hvor barnet/den unge og familien er frem for, at de skal komme til ressourcecentret.

- I Greve tildeles en familie én myndighedsperson (familierådgiver), der er tovholder på sagen og sørger for at koordinere indsatsen. Med én rådgiver på sagen undgår man eksempelvis, at der kommer et meget voldsomt skift i overgangen fra dag- til døgntilbud, og familien kan føle sig trygget ved, at der er én person, der har ansvaret og det samlede overblik.
- I Esbjerg i Vores Hus er det samme medarbejder, der møder barnet i alle dele af indsatsen. Således udpeges en central kontaktperson som tovholder, der har overblikket med tråde ud til alt, hvad der foregår i barnets liv og det øvrige netværk, og tovholderen koordinerer indsatsen overfor barnet og familien – i forhold til de aspekter, der knytter sig til barnet. Samtidig vil man nemt kunne sætte ind med andre tilbud end Vores Hus, fordi indsatsen overfor børn og deres familier med socialproblemer ligger samlet i kommunen under Børnecentret med et overordnet lederteam.

- **ET RESSOURCECENTER ARBEJDER MED FAMILIEN SOM HELHED**
- **ET RESSOURCECENTER SKABER ÉN INDGANG MED ET KONTINUERLIGT, SAMMENHÆNGENDE OG SAMLET FORLØB**
- **ET RESSOURCECENTER ARBEJDER UD AF HUSET**

Socialpædagogernes Projekt 2012 skal skabe dialog med kommunerne om den fremtidige organisering af det specialiserede sociale område. Vi har talt med eksperter og besøgt kommuner. Denne og fire andre pjecer er et oplæg til videre dialog med alle kommuner. De omtalte case-kommuner har bidraget væsentligt med viden og sparring, der peger fremad i forhold til både organisering og praksis, men får selv kun en kort omtale her. Læs mere om projektet og casekommunernes organisering og praksis på: www.sl.dk/projekt2012